

**JOKA KUULEE TEITÄ
- SE KUULEE MINUA**

Onko naispappeus mahdollista?

Tämän vihkon ovat lahjoittaneet:

LUTHERAN HERITAGE FOUNDATION
36380 Garfield Road Suite 3
Clinton Township, MI 48035
USA

SUOMEN LUTHER-SÄÄTIÖ
PL 127
00101 Helsinki

Tämä piispa Jobst Schönen artikkeli Pastoral letter on the Ordination of Women to the Pastoral Office of the Church (Hirtenbrief zur Frage der Ordination von Frauen zum Amt der Kirche) on julkaistu Concordia Theological Journalissa 1995.

Lyhentäen kääntänyt Juhana Pohjola.

Piirroksat: Maria Pietilä

JOKA KUULEE TEITÄ - SE KUULEE MINUA

Koko kristikunta on käymistilassa. Paimenviran eli palveluviranpappeuden avaamisesta naisille, mikä traditionaalisesti on torjuttu, käydään vilkasta keskustelua. Laajaa yksimielisyyttä asiasta ei kuitenkaan ole näköpiirissä. Tämä kysymys on ollut esillä jo pitkään sekä suurissa kirkkokunnissa että vähemmistökirkoissa ja myös muissa pienissä yhteisöissä. Keskustelun lähtökohtana ja keskuksena on ollut Eurooppa sekä Pohjois-Amerikka. Juuri näillä alueilla yhteiskunnallinen muutos on ollut suurinta ja traditiot on kyseenalaistettu voimakkaammin kuin missään muualla. Pyrkimys lopettaa laajalle levinnyt naisten syrjintä työelämässä on pitänyt kysymystä kuunaan. Tämä tosiseikka on johtanut julkisuudessa keskusteluun, jossa kysymys naispappeudesta on täydessä mitassa roihahtanut liekkeihin. Siellä, missä on asetettu naispappeutta vastaan, nähdään tämä yleensä vain perinteisen naisten väheksymisen jälkimaininkina sekä yrityksenä ylläpitää miesten asemaa vallankahvassa.

I ORTODOKSISEN JA ROOMALAIKATOLISEN KIRKON KANTA

On hämmästyttävää, että tällä kuohunnalla naispappeudesta ei ole ollut laisinkaan vaikutusvoimaa idän ortodoksiseen kirkkoon eikä vanhoihin orientaaleihin Lähi-idän kirkkoihin. Kuten eivät yleensäkaan, ne eivät tässäkään mukaudu vallitsevaan protestanttiseen käytäntöön. Naispappeus on poissuljettu kysymys eikä siitä käydä näiden kirkkojen sisällä keskustelua.

(Tyypiesimerkkinä voidaan mainita Suomi, jossa äänekkäimmät ja mielestään kulttuurinärkeä edustavat ovat käyneet todella rajusti luterilaista kirkkoa vastaan ainoana argumentteinaan Raamatun soveltamattomuus ja mainittu yhteiskunnan 'miesvaltaisuus'. Sitä vastoin maassamme elää julkisuuden paisteessa ja saman kulttuuriväen mitä suurimmassa suosiossa Suomen ortodoksinen kirkko, jonka kielteinen suhtautuminen naispappeuteen ei synnytä edes arvostelua saati sitten paheksuntaa. Näiltä sivistyneiltä 'Valamon ystävilta' on johdonmukaisuuden nimessä kysyttävä, miksi Suomen ortodoksisen kirkon annetaan olla kirkko, mutta luterilaiselta kirkolta riistetään huutosakkimaisella tavalla yksi kristikunnan ilmiselvä ominaislaatu: apostoliseen paimenvirkaan on vihitty vain miehiä. Toim.huom)

Roomalaiskatolisessa kirkossa sen sijaan on kuulunut ääniä 'avautumisen' puolesta. Tällöin ei ole nähty mitään opillista estettä naisten pappisvihkimykselle vaan ongelmaa on arvioitu huomattavalta osin kanonisen lain pohjalta - sehän onkin periaatteessa avoin uudistuksille ja tarkistuksille. Siten roomalaiskatolilainen teologi *Basilius Streithofen* ennustaa 1994 julkaistussa artikkelissansa päivälehdessä *Die Welt*, että tulevaisuudessa Saksan katolisuudessa tulee syntymään uusi kirkollinen halkeama. Tämä jakautuma hänen mukaansa tulee olemaan niin merkittävä, ettei se jää katolisin silmin katsottuna mittasuhteissaan reformaatioajan luopumusliikkeestä jälkeen. *Paavi Johannes Paavali II* on pyrkinyt hillitsemään tätä kehitystä julkaisemalla toukokuussa 1994 apostolisen kirjeen *Ordinatio Sacerdotalis*. Siinä hän Raamattuun ja kaksituhatuotiseen kirkon traditioon vedoten julistaa pappisviran olevan säädetty vain miehille: "Jotta jokainen epäilyksessä kirkon jumalalliseen järjestysmuotoon kohdistuvassa asiassa pyyhitään pois, julistan virkani valtuuttamana, ettei kirkolla ole mitään valtuutusta vihkiä naisia papeiksi. Samoin julistan, että kaikkien kirkon uskoven tulee lopullisesti pitäytyä tähän ratkaisuun." Tämä paavin arvovaltainen sana ei tietenkään vaienna asiasta käytävää keskustelua, mutta se yksiselitteisesti ilmaisee katolisen kirkon virallisen kannan.

II ANGLIKAANINEN KIRKKO JA PROTESTANTTITSET MAAKIRKOT

Anglikaaninen kirkko (Englannin kirkko ja sen sisarkirkot eri mantereilla) on läpikäynyt sitä vastoin kovemman myllerryksen. Marraskuussa 1992 Englannin kirkon kirkolliskokous hyväksyi naisten vihkimisen paimenvirkaan. Tämän seurauksena, kuten osattiin odottaa, sadat pastorit, diakonit, piispat ja kokonaiset seurakunnat kääntyivät roomalaiskatolisuuteen, koska vain näin he uskoivat pysyvänsä uskollisina omantuntonsa äänelle. Anglikaanista kirkkoa on perinteisesti leimannut jako anglokatoliseen siipeen ja liberaalimpaan siipeen (korkeakirkolliset ja matalakirkolliset). Todennäköisesti anglikaanisen kirkon profiili tulee selvästi muuttamaan, koska korkeakirkollisten asema on huomattavasti heikentynyt.

Saksan evankelisissa maakirkoissa naispappeus on ollut pitkäaikaisemman kehityksen tulosta. Koska vihityistä papeista oli sota-aikana ja heti sen jälkeen pula, naiset alkoivat useissa kirkoissa hoitaa papillisia tehtäviä periaatteella: häitä ei lue lakia. Kaikkien siihenastisten säännösten ohjeellisuus mitätöitiin. Tämän lisäksi esiintyi usein epäselvyyttä virasta ja virkaanvihkimyksestä, ordinaatiosta. Poikkeusjärjestelystä muodostui kokonaisuutta murtava sääntö. Ilman teologisia perusteluita naispappetta ryhdyttiin toteuttamaan laajamittaisesti. Yksi maakirkko toisensa jälkeen hyväksyi naispappeuden. Aluksi taattiin omantunnonsuoja niille pastoreille, jotka pitivät sitä Raamatun ja tunnustuksen vastaisena. Mitä aluksi luvattiin, on kuitenkin tosiasiaa nykyään jo mitätöity. Saksan yhdistyneen evankelisen kirkon (EKD) teologinen jaosto totesi heinäkuussa 1992 selkeästi: "Naispappeuden arvostelu periaatteellisena kysymyksenä hylkää evankelisen kirkon oppiperustan. naispappeus ei voi olla Raamatun vastainen, koska Jeesuksen kutsu koski yhtä lailla naisia ja miehiä ... sellaiset raamatunkohdat, jotka näyttävät olevan naispappetta vastaan on luettava niiden epäyhtenäisyyttä ja aikasidonnaisuutta vasten." Ne, jotka olivat aikaisemmin syyttäneet naispappeuden sotivan Raamatua ja tunnustusta vastaan, huomasivat olevansa syytettyjen ja lopulta tuomittujen penkillä. Näiden näkemys väitettiin olevan Raamatun ja tunnustuksen vastainen.

Luterilaisen maailmanliiton sekä Kirkkojen maailmanneuvoston parista on yhä selvemmin kuultavissa, että naispappeuden vastustaminen on lopetettava. Ortodoksien ja katolisten takia ollaan tietystä määrin pidättyväisiä. Kuitenkin jo Luterilaisen maailmanliiton kokouksessa Curitiba 1991 intialainen naisteologi esitti, että naispappeuden vastustaminen on ilmaus syrjinnästä, mitä on pidettävä seksiminä eli rasismien yhtenä muotona. Kaiken tämän kehityksen tuloksena naispappeuden vastustajille on tosiasiallisesti julistettu 'eettisen harhaopin tuomio'.

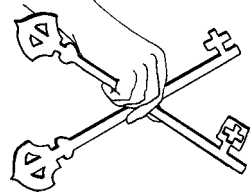
Kaikkien näiden mielipiteiden ja näkemysten sekamelskan keskellä on kysyttävä: Kuka on oikeassa? Miten asia on ratkaistava? Mikä tie Raamatun ja tunnustuksen vakavasti ottavan kirkon tulisi valita? Mitään epäselvyyttä ei ole siitä, etteikö naispappeuskysymys olisi dogmaattinen uskoa ja oppia koskeva kysymys. Se ei ole ns. ehdonvallanasia, josta voidaan perustellusti ajatella monella eri tavoin. Naispappeuskysymys on niin merkittävä, että monet kirkot ovat jakautuneet sen takia. Se käsittelee siis kirkollista yhteyttä koskevaa oppia ja käytäntöä. Naispappeuskysymyksessä ei ole kyse vähemmästä kuin itse evankeliumista, koska evankeliumin olemukseen kuuluu, että sitä julistetaan ja sen kanssa on meneteltävä legitimiin so. oikein ja aidon asetuksen mukaisesti ja täydellä valtuutuksella. Siten kysymys viranhaltijan valtuutuksesta ja oikeudesta evankeliumin palvelijan tehtävään on erittäin merkityksellinen.

III NYKYKESKUSTELUN ONGELMAKOHDAT

Naispappeuskeskustelussa törmätään ensisijaisesti neljään teologiseen kysymykseen: (a) Miten ymmärrämme Raamatun? (b) Miten ymmärrämme kirkon ja viran? (c) Miten ymmärrämme kristologian (oppi Kristuksesta) ja Pyhän Kolminaisuuden? (d) Miten ymmärrämme luomisjärjestyksen ja lunastuksen? Seuraavaksi käsittelemme lyhyesti näitä kysymyksiä.

(A) Raamattukysymys

Raamatun ns. klassiset naispappeutta käsittelevät kohdat ovat 1.Kor.14:33-40 ja 1.Tim.2:9-15. Näiden lisäksi on syytä käsitellä 1.Kor 11:1-16, jossa pidetään itsestään selvänä, että nainen profetoi tai rukoilee. Näiden raamatunkohtien selittämisessä ja soveltamisessa pitää tarkoin katsoa, etteivät vallitsevat kulttuuri-sosiologiset roolikäsitykset saa manipuloida naispappeuskysymyksen raamattuperustaa, vaan Raamatun oman ilmoituksen on annettava määrätä. Manipuloinnin vaara ei ole ainoastaan niillä selittäjillä, jotka ymmärtävät näiden kohtien kieltävän naispappeuden, vaan yhtä lailla sen puolustajilla, jotka eivät löydä Raamatun teksteistä mitään estettä sille.

Näiden kohtien yksityiskohtainen tulkitseminen on edelleen kiistanalainen kysymys. Tässä yhteydessä ei ole mahdollista eri tulkintojen läpikäymiseen tai niiden kriittiseen arvioimiseen. Ilman mitään epäselvyyttä tekstistä nousee kuitenkin selvästi esille yhtäältä (1.Kor.11) opetus naisten mahdollisuudesta profetoida ja rukoilla ja toisaalta (1.Kor.14) käsky vaikenemisesta eli opettamasta pidättäytymisestä seurakunnan jumalanpalveluksessa. Tarkoitetaanko todella ensimmäisessä kohdassa (1.Kor.11) ‘Naiset jumalanpalveluksessa’ - niin kuin jotkut raamatunkäännökset otsikoivat - tai onko 1.Kor.14 identtinen sen kanssa, mitä me nykyään ymmärrämme jumalanpalveluksella? Nämä ovat kysymyksiä, joihin täytyy paneutua. Toissijaista sen sijaan on, viittaavatko nämä kohdat ainoastaan naimisissa oleviin naisiin. Siinä tapauksessa pitäisi pohtia, minkä ikäisenä mentiin naimisiin ja ketkä olisivat kuuluneet naimattomiin. Hyvin merkityksellistä kuitenkin on, että Paavali (1.Kor.14:37) vetoaa: “Minkä kirjoitan teille, se on Herran käsky.” Pelkästä kunnioituksesta ajan tapoihin ja käyttäytymismalleihin ja sopeutumisesta sen aikaisiin vaatimuksiin ja yhteiskunnallisiin odotuksiin voidaan tuskin esittää ‘Herran käskyä’.

Emme myöskään voi ummistaa silmiämme siltä tosiasialta, että kaikista seuraajistaan - sekä miehistä että naisista - Kristus valitsi kaksitoista miestä apostoleiksi. Nämä eivät olleet mielivaltaisesti vaihdettavissa olleita toimihenkilöitä, vaan Kristus liitti heidät itseensä ja tehtävänsä suoralla ja omaa persoonaansa koskevalla tavalla: “Niin kuin Isä on lähettänyt minut, niin lähetän minäkin teidät.” (Joh.20:21) Vaikka Kristus mursi ja kumosi monia naisen asemaa koskeneita juutalaisia käytäntöjä, hän ei kuitenkaan kutsunut naisia apostoleiksi. Eikä hän liioin yläsalissa ehtoollista asettaessaan uskonut tämän lahjan administraatiota eli toimittamista kenellekään naiselle, kun hän sanoi apostoleilleen: “Tehkää tämä minun muistokseni.” Tämän lisäksi ei ole löydettävissä yhtään raamatunkohtaa, jossa apostolit olisivat puolestaan antaneet kutsun naiselle tai osallistuneet kätenpäällepanon kautta tapahtuvaan naisille tarkoitettuun paimenviranasettamiseen. Jos tänä aikana toimitaan eri tavalla, se merkitsee poikkeamista Kristuksen asetuksesta ja varhaisen kirkon käytännöstä. Tämä olisi merkityksellinen, jopa kohtalokas päätös. Alkukirkko ei selvästikään hyväksynyt naispappeutta, vaikka pakanaympäristö monine erilaisi-

ne papittarineen kyllä tarjosi sen hyväksymiseen mallin.

Naispappeuden hyväksymistä ajavat ovat velvollisia osoittamaan toimivansa Kristuksen asetuksen mukaisesti ja sopusoinnussa sen kanssa, mitä Jeesus itse teki. Jos tämä varmuus puuttuu, meillä ei ole minkäänlaista pätevää oikeutusta eikä asianmukaista valtuutusta vihkiä naisia papeiksi. Näin on siitäkään huolimatta, että nykyinen yhteiskunnallinen miehen ja naisen asema näyttäisikin puhuvan sen puolesta. Asia ei muutu siitäkään huolimatta, että naisten vapauttaminen näyttäisi vaativan sitä tai että naisten monenlaiset lahjat voitaisiin menestyksekkäästi hyödyntää pastorin viranhoidossa. Ratkaisevana kysymyksenä pysyy kertakaikkisesti ja yhä vielä: toimimmeko Kristuksen asetuksen mukaisesti vai emme? Tämä näkemys tietenkin edellyttää sitä, että nykyisessä virkaanvihkimyksessä annettava virka perustuu Kristuksen asetukseen ja apostoliseen kutsuun. Tunnettu raamatuntutkija *Heinrich Rengstorf* lausuu naulankantaan: “Kirkon viran varsinaisena haltijana Jeesus Kristus itse luo ja antaa tämän viran nykyisin samalla tavalla ihmisille, jotka ovat hänen edustajiaan, kuten hän toimi kirkon alussa asettaessaan apostolit virkaan. Tällöin hän valitsee ja varustaa nykyiset viranhaltijat omalla valtuutuksellaan ja hengellisellä vallallaan palvelukseensa samalla tavoin kuin hän soi sen apostoleilleen. Silloin on siis kaikista eroista huolimatta apostolaatin ja nykyisen viran välillä ehdottomasti yksiselitteinen jatkuvuus, joka asettaa eteemme sen perusteen, millä vastuulla me vihkimisoikeutta käytämme.”

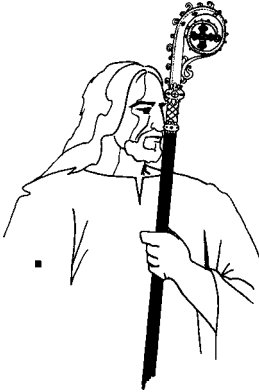
Kun selitämme raamatunkohtia ja sovellamme niitä nykytilanteeseen, meidän tulee olla ehdottoman selvillä niiden perustavasta merkityksestä, toisin sanoen siitä, mikä pätevyys ja auktoriteetti Uuden testamentin teksteillä on myös meille. Pitääkö ne tulkita uudelleen nykyhetken tilanteen valossa muuttuvien arvojen ja käytäntöjen mukaan? Tämän menetelyn mukaisesti jokainen kohta pitäisi kulloinkin tutkia ja koetella erikseen. Voiko tiettyyn aikaan ja tietyille ihmisille kirjoitetut historialliset tekstit kuitenkin ilmaista ja tarjota ajasta ja tilanteesta riippumattomia perusteita? Varmasti voivat! Juuri tästä jälkimmäisestä vaihtoehdosta meidän on pidettävä kiinni. Entä voivatko nämä tekstit vastata riittävässä määrin uusiin nykyhetken kysymyksiin? Tähän täytyy vastata seuraavasti: Tätä mahdollisuutta ei mitenkään voida yksinkertaisesti sulkea pois. Puhuuko sitten teksti itsessään vai vasta sitten, kun se tulkitaan ja subjektisidonnainen aines tulee mukaan? Mikä estää sen, ettei ‘tulkitseminen’ johda tekstin kääntelemiseen ja vääntelemiseen? Edustamamme tulkinta täytyy toki koetella, ettemme vain lue tekstistä sellaista, mitä siinä ei todellisuudessa sanota. Näin meidät johdatetaan kysymykseen Raamatun selkeydestä ja ehdottomasta luotettavuudesta ja siten siis Raamatun arvovallasta. Tämä kysymys on aina elänyt kirkon historiassa. Uskonpuhdistuksen aikana löydettiin kuitenkin vastaus, joka yhä avaa meille tien, jolta emme voi poiketa: *Sola scriptura!* Yksin Raamattu!

(B) Naispappeus ja käsityksemme kirkosta ja paimenvirasta

Luterilaisten Tunnustuskirjojen mukaan kirkon virka, saarnavirka (*Predigtamt*) on Jumalan asettama tai tarkemmin sanottuna Kristuksen asettama. Näin Augsburgin tunnustuksen viides artikla opettaa. Viranhaltijoille on annettu valtuutus “saarnata evankeliumia, antaa anteeksi ja pidättää synnit sekä toimittaa sakramentit, mikä on yhteydessä Kristuksen sanoihin Johanneksen evankeliumissa: ‘Niin kuin Isä on lähettänyt minut, niin lähetän minäkin teidät. Ottakaa Pyhä Henki. Joiden synnit te anteeksi annatte, niille ne annetaan anteeksi ja joiden synnit te pidätätte, niille ne ovat pidätetyt.’” (Augsburgin tunnustus XXVII) Viranhaltijat “edustavat Kristuksen persoonaa. Omaa persoonaansa he eivät edusta, niin kuin Kristus todistaa: ‘Joka kuulee teitä, kuulee minua.’ Kun he saarnaavat Kristuksen sanaa ja toimittavat sakramentteja, he tekevät sen

Kristuksen puolesta ja hänen sijassaan.” (Augsburgin tunnustuksen puolustus VII)

Vaikka apostolisen ajan viranhoito kaikkinen lahja- ja voimavarustuksineen suhteessa nykyiseen papin virkaan näyttääkin erilaiselta (ehkä on todettava, että historian myötä on tapahtunut raamatullisten lahjojen, palvelutehtävien ja voimavaikutusten tiettyä köyhtymistä ja niiden siirtymistä pappisvirkaan), nämä virat kuuluvat kuitenkin läheisesti yhteen. Siten voimme sanoa, että paimenvirka on yksi virka, jonka Kristus on asettanut sanan julistamista ja sakramenttien toimittamista varten. Tämä virka annetaan ordinaatiossa, virkaanvihkimyksessä ja sitä

hoidetaan näissä papin tehtävissä. Tästä näkemyksestä meidän on lujasti pidettävä kiinni. Miten muuten voisimme olla varmoja siitä, että toimimme Kristuksen nimessä ja valtuuttamina? Kysymys varmuudesta on olennaisen tärkeä. Katekismuksessahan kysytään kirkon avainten viran kohdalla: “Mitä virkaan kutsutut Kristuksen palvelijat tekevät hoitaessaan virkaa jumalallisen asetuksen mukaisesti?” Meillehän on opetettu, että avainten viran täytyy “olla yhtä voimakasta ja varmaa - niin maan päällä kuin taivaassa - kuin rakas Herra Jeesus Kristus itse toimisi kanssamme.” Kristus, kirkon Herra kutsuu, siunaa ja lähettää ordinoituiden palvelijansa. Tässä Kristuksen antamassa virassa on kyse jostain aivan muusta kuin inhimillisistä valtavaatimuksista ordinaatioon ja viranhoidtoon sen perustella, että opiskelut on loppuun suoritettu, testit läpäisty tai muuten hankittu vaadittava pätevyys.

Saksan evankelisen kirkon (EKD) teologisen jaoston mukaan “kaikki kristityt ovat samanarvoisia ja samalla tavoin kutsutut kasteen kautta kirkon jäseniksi ja pappeteuten (tällä viitataan kirkon virkaan).” Tämän käsityksen tueksi he vetoavat Lutherin sanoihin, vaikka tosiasiallisesti ne on irrotettu oikeasta asiayhteydestä. EKD:n käsitys johtaa väistämättä siihen, että viran antaminen on vain oikeustoimi samalla kun virka itse toteutuu vasta viran tehtävien toimenpanemisessa. Tällöin periaatteessa on mahdollista kenen tahansa kristityn hoitaa pappisvirkaa. Tosiasiassa paimenvirka ei ole summa joistakin tehtävistä, joita kuka tahansa ‘lahjoilla varustettu’ voisi toimittaa. Ei ole suinkaan vähäarvoista se, että Kristus valitsi ainoastaan miehiä apostoleiksi. Näin toimimalla hän ei millään tavoin halunnut alentaa naisten arvoa. Päinvastoin hän korotti naisen arvoasemaa valitsemalla Marian, Jumalan äidin, jonka kautta hän tuli maailmaan inkarnaatiossaan, lihaksi tulossaan. Emme saa sivuuttaa sitä tosiseikkaa, että Jumala oman viisaan päätöksensä mukaan ilmestyi miehenä ja juuri siinä sukupuolella tuli ihmiseksi. On oltava siis hyvin huolellisia kaikenlaisten ‘oletusten’ kanssa tulkittaessa sitä merkitystä, minkä Jeesus mahdollisesti liitti valitessaan 12 juutalaista miestä apostoleikseen. Tällaisiin oletuksiin on myös lisättävä se käsitys, etteivät Jeesus ja apostolit ratkaisseet kysymystä naispappuudesta, koska siihen aikaan koko kysymys ei noussut esille. Vaikka meille ei ole säilynyt yhtään sitovaa perustetta sille, miksi Kristus valitsi virallisiksi edustajikseen vain miehiä, kuitenkin tosiasia on, että hän valitsi miehet ja se on yhä merkityksellistä ja estää todellakin meitä tekemästä uutta ja siitä poikkeavaa päätöstä.

Kirkon virka on enemmän kuin pelkkien tehtävien toimittamista. Viranhaltija on Herran kutsuma. Hän on samanaikaisesti sekä seurakunnan jäsen että sen edustaja Jumalan edessä. Tämä havainnollistuu, kun pastori rukoilee ja tunnustaa synnit yhdessä seurakuntalaisten kanssa kasvoit alttariin päin kääntyneenä. Yhtä lailla pastori kuitenkin Herran nimessä ja valtuuttamana kääntää kasvoit seurakuntalaisia kohti ja julistaa sille täydellä arvovallalla synninpäästön. Näitä tehtäviä toimittaessaan viranhaltija ottaa tehtäväkseen palvelun lisäksi yhtä lailla isänroo-

lin 1.Kor.4:15 mukaisesti. Pitämällä nämä molemmat puolet virasta yhdessä seurakunnassa ei ajauduta hierarkkiseen jaotteluun eikä pastori eristäydy ylhäiseen yksinäisyyteen. Uusi testamentti ei tue millään tavoin demokratian pohjalta nousevaa käsitystä virkatehtävien samanlaisuudesta ja yhtäläisestä merkityksestä. Paavalihan kysyy: “Eivät suinkaan kaikki ole apostoleja?” (1.Kor.12:28), tarkoittaen tietenkin, etteivät kaikki ole apostoleja.

Emme saa unohtaa tai kieltää sitä, että paimenvirka perustuu Kristuksen valtuutukseen ja apostolaattiin. Jos emme enää ymmärrä, että virka on kirkon Herran asettama, vaan näemme sen olevan tiettyjen tehtävien suorittamista, jotka voidaan periaatteessa antaa kenenkä tahansa kristityn hoidettavaksi - asia, joka järjestettäisiin yhteispäätöksellä - hylkäisimme tunnustuksemme ratkaisevalla tavalla. Kyllä, hylkäisimme tunnustuksemme perustan, Raamatun! Sillä juuri Raamattu asettaa meille veloitteen tunnustaa Kristus Herraksi myös siinä suhteessa, että tunnustamme hänet viran herruuden haltijaksi. Ei liioin Kristuksen kirkko ole perustettu ja tarkoitettu vain inhimilliseksi yhteisöksi, jossa sen joka jäsenellä on samanlaiset oikeudet ja velvollisuudet. Kirkko on ja se on perustettu olemaan Ylösnousseen Herransa ruumis, jossa hän itse on läsnä sanan ja sakramenttien kautta jakaen itse Pyhää Henkeänsä sekä tahtoen itse toimia asettamiensa viranhaltijoiden kautta. Sillä käsityksellä, että virat ja tehtävät voidaan milloin tahansa mielivaltaisesti uudelleen järjestellä vallitsevien mahdollisuuksien ja käsillä olevien lahjojen mukaan, on juurensa hurmahenkisyydessä (*Schwärmertum*) ja se on siten ristiriidassa luterilaisen raamattukäsityksen ja tunnustuksen kanssa.

On itsestään selvää, että me jyrkästi hylkäämme sellaisen pappouden, joka irtautuu seurakunnasta ja joka vaatii itsellensä etuisuuksia sen oletuksen perusteella, että viralla on toisenlainen ja korkeampi armo Jumalan edessä. Tämän tyyppistä käsitystä vastaan Luther taisteli aikanaan. Emme saa joutua kuitenkaan ojasta allikkoon latistamalla paimenvirkaa laittamalla kaikki palvelut ja tehtävät samalle viivalle ajatellen, ettei kirkko ole enempää kuin inhimilliseen järjestykseen perustuva samalla tavoin ajattelevien ihmisten yhteenliittymä. Sekä kirkko että virka ovat Uuden testamentin mukaan jotain paljon enemmän. Paimenvirkaa ei mitenkään voida samaistaa vain todistamiseen. Raamatun mukaan Kristuksen ylösnousemuksen ensimmäiset todistajat olivat naisia. He saivat tehtäväkseen mennä ilmoittamaan Herran ylösnousemuksesta opetuslapsille - huomatkua opetuslapsille - ei koko maailmalle. Olisi loogisesti väärin todistaa naisille annetulla todistustehtävällä naisen oikeus paimenvirkaan.

(C) Naispappuus ja oppi Kristuksesta ja Pyhästä Kolminaisuudesta

Naispappuuden toteuttaminen merkitsee muutosta raamattukäsityksessä, virkateologiasa ja kirkko-opissa. Tämän lisäksi kysymystä ei voida käsitellä erillään siitä, minkä tunnemme nimellä feministiteologia. Tämän teologisen suuntauksen selvä pyrkimys - välillä tiedostettu, välillä tiedostamaton - on ennen kaikkea muuttaa Raamatun ilmoittamaa ja kirkon tunnustuksen mukaista kuvaa Kristuksesta ja Pyhästä Kolminaisuudesta. On joutavaa riidellä siitä, onko naispappuus feministiteologian nousun seurausta vai päinvastoin. Tosiasia kuitenkin on, että näiden ilmiöiden hyvin läheistä yhteyttä toisiinsa ei voida kieltää, vaikka ei niiden suoranaista syy-seuraus -suhdetta voitaisikaan osoittaa. Ilman mitään epäselvyyttä feministiteologia vaatii järkkymättömästi ja määrätietoisesti naispappuuden toteuttamista feminismin periaatteiden mukaisesti - naisen vapauttamista, emansipaatiota miesvallasta kaikilla elämän sektoreilla. Samoin feministiteologian pyrkimys pyyhkiä Raamatun ja jumalanpalveluksen patriarkaalin leima pois tukee ja edistää naispappuutta.

Puhe Jumalasta ‘Isänä’ on feministiteologian mukaan naisvihamielistä, jollei Jumalaa voida

yhtä lailla kutsua 'Äidiksi'. Pyhästä Hengestä käytetään feminiinistä pronominia hän (*Sie*) määrittelemään, että tämä 'olio' on naispuolinen. Tämä ei ole mitään kielipeliä vaan vakava pyrkimys muuttaa Raamatun ilmoittamaa jumalakuvaa. Tämän ohella poimitaan myyttisiä käsitteitä ei-kristillisistä uskonnoista, joissa feminiinisillä jumaluuksilla on jo pitkään ollut merkittävä asema. Kuva Jumalasta taivaallisena tuomarina ja armahtavana Isänä on perusteellisesti muuttunut jo aikaa sitten, koska käsitys synnistä on muuttunut. 'Patriarkaalisten arvojen ja normien' luopumisessa on kyse enemmän kuin mitä päälle näemme. Humanistinen teologia, jota kutsutaan myös 'ihmistenvälisyyden teologiaksi' (*Mitmenschlichkeit*), on rehtannut jo pitkään protestanttisissa kirkoissa. Se on virrannut feministiteologiaan, joka on saanut myös vaikutteita vapautuksen teologiasta. Jos toiveena on löytää ja kokea Jumala rakkaudessa kohtaamisessa lähimmäisen kanssa - siinä minä löydän Jumalan, että koen itseni Kristukseksi - niin silloin naispuolista viranhaltijaa naisellisine ja äidillisine vaistoineen pidetään ilman muuta parempana kuin 'patriarkaalista' käsitettä paimenesta edustavaa miespuolista viranhaltijaa.

Kuva Kristuksesta Paimenena ja sielujen Piispana haalistuu, jos hänen nimessään ja valtuuttaminaan toimivat paimenet eivät enää puhu ja toimi lähettiläänsä edustajina. Tällöin ihmisistä - erityisesti naisista - nousevat ja heihin liittyvät kokemukset, toiveet, tarpeet ja odotukset voivat nopeasti muovata uuden kuvan Jumalasta ja Kristuksesta. Tätä kuvaa ei silloin johdetaisi Jumalan ilmoituksesta vaan se heijastettaisiin ja siirrettäisiin Jumalaan hänen luomakunnastaan käsin. Meidän on siis kysyttävä itseltämme, millaista jumalakuvaa naispappeuden toteuttaminen edistäisi. Sen hyväksyminen merkitsisi juuri feministiteologian ajamaa muutosta jumalakuvaan. Nähdessämme kuinka paljon tällaisessa suunnan muutoksessa menettäisimme, emmekö ole varauksetta velvolliset pysymään Raamatun antamassa jumalakuvaussa?

(D) Luomisjärjestys ja pelastusjärjestys

Naispappeuskeskustelussa huomattavan suuren painoarvon on saanut se, mitä johtopäätöksiä meidän on tehtävä Paavalin Galatalaiskirjeen kohdasta 3:28: "...ei ole miestä eikä naista; sillä kaikki te olette yhtä Kristuksessa Jeesuksessa." Ilman mitään epäselvyyttä tässä kohdassa ilmaistaan miehen ja naisen samanarvoisuus Jumalan edessä sekä vakuutetaan samaa arvoa Jumalan lapsina. Samoin Paavali alleviivaa, että kansalliset ja sosiaaliset erot ovat menettäneet merkityksensä. Tällaiset erot nimittäin kuuluvat tähän maailman aikaan. Tämän maailman loppu on kuitenkin alkanut Kristuksen pelastustyössä. Paavalin luettelemat erot voidaan kuitenkin ymmärtää ja tulkita vain seurauksena syntiinlankeemuksesta, jossa ihminen ja Jumala joutuivat erilleen. Naisen ja miehen välistä eroavaisuutta ei kuitenkaan missään kohdin johdeta syntiinlankeemuksesta käsin vaan Jumalan luomistahdosta ja -suunnitelmasta: "Mieheksi ja naiseksi hän loi heidät" (1.Moos.1:27). Tämä ero (ainakin mitä seksuaaliseen eroon tulee) ei korostu uudessa elämässä taivaassa. Sanotaanhan Raamatussa: "He ovat niin kuin enkelit taivaassa" (Matt.22:30).

Voimme varmuudella sanoa, että uuden luomakunnan todellisuus on jo nyt astunut voimaan ja murtautunut tähän maailmanaikaan pelastettujen keskelle. Antisipatorinen (ennakoiva) teologia kuitenkin kurottautuu tulevaisuuteen ja pyrkii ennalta ottamaan sen, mikä on vasta luvattuna meille: uudet taivaat ja uusi maa (2.Piet.3:13). Tällä antisipatorisella teologialla on merkittävä rooli melkein kaikissa tämän ajan eettisten ja monien muiden kysymysten vastauksissa. Kristittyjen parissa ja kirkossa Jumalan valtakunnan tulo on jo toteutunut. Hyvin asioista perillä olevat tietenkäin helposti huomaavat, kuinka kauas tällaisessa ajattelussa on tultu luterilaisesta tunnuksesta ja raittiista raamatullisuudesta sekä kuinka se lähestyy hurmahenkisyyttä. Siinä pyritään aina hallitsemaan ja määräämään

luomista ja luodun maailman järjestystä 'uudella vanhurskaudella' ja yleensä tämä 'uutuus' kuitenkin vääristää vapauttavan evankeliumin ja siitä tulee uusi orjuuttava laki.

Pelastuksen tai lunastuksen järjestys ei todellisuudessa kumoa luomisjärjestystä. Apostoli Paavali tietenkin puhuu voimallisesti (Gal.3.28) lunastuksen järjestyksestä, koska hän suuntaa sanansa niille, jotka ovat uskon kautta Jumalan lapsia Kristuksessa Jeesuksessa ja jotka ovat Kristukseen kastetut ja Kristuksen päällensä pukeneet (Gal.3:26-27). Missään tapauksessa nämä sanat eivät kumoa luomisjärjestystä. Ei liioin tämän kohdan perusteella voida sivuuttaa muita miehen ja naisen välistä suhdetta (myös jumalanpalvelusta) koskevia raamatunkohtia merkityksettöminä tai työntää niitä syrjään aikasidonnaisina. Varmasti miehen ja naisen välisen suhteen määrittelemisen apostolien kehotusten perusteella tuottaa hankaluuksia, kun alamme soveltaa niitä konkreettisesti nykypäivään. Mutta se, joka luulee selviävänsä ongelmasta syrjäyttämällä kyseiset kohdat kokonaan, tekee asian liian helpoksi itselleen.

Raamatun opetus naisesta ilman muuta vääristyy, jos naisia pidetään miehiä lahjattomampina tai kykenemättömämpinä päätöksentekoon ja näin syrjäytetään heidät. Liian usein tällainen syrjintä on kätkettyä raamatunlauseisiin, vaikka tosiasiaa kyseessä on ollut tietty 'porvarillinen' käsitys sukupuolirooleista. Näin Raamatusta on tehty verho epäoikeudenmukaisuudelle ja miehelle ylpeydelle. Tämänkaltaista Raamatun väärinkäyttöä ei tulisi painaa villaisella saati sitten puolustella.

Raamatun väärinkäytön varjolla ei kuitenkaan voida tehdä tyhjäksi sitä, mitä se selvästi opettaa eli luomisjärjestyksen jatkuvaa voimassaoloa, vaikka sitä on jo pitkään ympäröinyt lunastuksen järjestys. Jumalan asettama luomisjärjestys on voimassa myös kirkossa, jossa sekä mies että nainen voivat kumpikin omilla luonnon lahjoillaan rakentaa seurakuntaa. Ei lahja tai luontaiset kyvyt eikä kaikkien Jumalan lasten samanarvoinen asema Isän edessä voi olla kuitenkaan peruste naispappeudelle. On mahdotonta edes ajatella, että joku voisi vaatia itselleen paimenvirkaa. Päinvastoin kuin maallisessa 'kutsussa', jonka me voimme itse valita kohdallemme, Jumala kutsuu ja valitsee kirkon virkaan. Tämän kutsun ja valinnan kirkko vahvistaa pappisvihkimyksessä. Naispappeuden vastustamiselta putoaa pohja, jollei painoteta, että Raamattu ja luterilaiset Tunnustuskirjat hylkäävät naispappeuden. Raamattu ja luterilainen tunnustus ovat vaakalaudalla naispappeuskysymyksessä. Juuri siksi tämä kysymys voi hyvin pirstoa kirkkoa - Jumala siitä meitä varjelkoon!

Millaisen kirkon haluamme? Varmasti sellaisen, joka seisoo Raamatun perustalla yksydyssä yhden, pyhän, kristillisen Kirkon kanssa. Varmasti haluamme olla kirkko, jolla on edelleen keskuudessaan Kristuksen asettama ja hänen asetukseensa ja toimintaansa perustuva paimenvirka. Varmasti haluamme olla kirkko, jossa 'ei ole mitään ristiriidassa Raamatun tai katolisen kirkon kanssa' (Augsburgin tunnustuksen päätös), ja joka on siis säilyttänyt todellisen katolisuutensa. Keskuudessamme monet naiset tekevät itseään säästämättä erilaisia palvelutehtäviä, mistä kiitämme Jumalaa, jolta kaikki hyvät lahjat tulevat. Samanaikaisesti on oltava selvillä, ettei meillä ole oikeutta antaa naiselle sanansaattajan virkaa Kristuksen paikalle, seurakunnan paimeneksi. Opetamme, että paimenvirka johdetaan apostolien kutsusta. Tähän virkaan Kristus kutsui vain miehiä ja niin hän yhä edelleenkin kutsuu. Jumala auttakoon meitä tästä eteenpäin. Antakoon hän meille yksimielisyyden ja iloisen luottavaisuuden siihen, että hän sekä kykenee että haluaa estää kaiken sen, mikä on kirkolle vahingollista. Rukoilkaamme sitä häneltä täydestä sydäimestä ja kestävästi.

EPILOGI

Pyhä Raamattu voi joskus tyrmätä monimuotoisuudellaan. Sen kertomukset saattavat tuntua olevan irrallisia, kuten päälle kaatuva halkopino. Lukija voi ajatella: ”Tämä on hieno raamatunkohta, tuo toinen on ehkä joskus ollut käsitettävissä, mutta kolmas sitä vastoin on nykyisin mahdoton.” Pyrkimyksemme saada apua Raamatusta on vilpiton ja vakava, mutta huomaamattamme voimme asettaa Sanan yläpuolelle. Emme oivalla, että Sanassa Jumala Pyhän Henkensä kautta tutkii meitä, emmekä me voi siten asettaa ’tuomariksi’ Jumalalle.

Kristillisen uskon lähteenä ja kirkon ohjeena Raamattu on täydellinen. Mutta on ymmärrettävä, mitä täydellisyydellä tässä tarkoitetaan. Raamattu on uskon ja pelastuksen kirjana riittävä ja selvä. ”Se antaa täyden ja täydellisen opetuksen kaikesta, mikä on välttämätöntä pelastuksen saavuttamiseen” (*Johannes Gerhard*). Raamatun täydellisyys on sellaista pyhää runsautta ja rajausta, jonka pohjalla kirkko voi toimia oikein ja pätevästi Jumalan pyhyudessa ja anteliaisuudessa. Täydellisyys antaa myös kristitylle ja kirkolle sen vapauden ja liikkumavaran, jotta kirkko aikain vaiheissa säilyttäisi jatkuvuutensa, samuutensa ja aitoutensa eli identiteettinsä.

Sekä kristittyjen että kirkkojen - myös historiallisen luterilaisuuden - elämässä on kuitenkin paljon ikäviä esimerkkejä siitä, miten sekavasti ja virheellisesti on puhuttu erikseen pelastuksen kannalta tärkeistä opeista ja toisaalta muista Raamatun totuuksista. On kuviteltu, että Raamattu on siivottava turhasta ja vanhasta roinasta ja näin korvattava Raamatun täydellisyys omalla uskonnollisella ajattelulla tai ajan vaatimusten välttämättömyydellä.

Raamatusta on toki keskus, joka osoittaa kaikessa Kristusta ja ilmoittaa, miten pelastus meille annetaan ja kuinka se omistetaan. Samoin sieltä on löydettävissä asioita, jotka Jumala on tarkoittanut vain joillekin ihmisille, kansoille tai ajoille. Raamatun täydellisyys voi kuitenkin pysyä vain siten, että Raamattu säilytetään kirkossa sellaisena kuin se on. On sattuvasti sanottu: ”Raamattu sisältää sen ja vain sen, minkä Jumala on tahtonut siihen sisällyttää.” Siitä, minkä Jumala on antanut kaikiksi ajoiksi ja kaikille pyhille seurakunnille, ei syntiä tekemättä ole varaa luopua. Kirkolla ei ole sellaista auktoriteettia. Kristus opetti apostoliensa kautta meitä pitämään kaiken sen, minkä Hän itse on käkenyt meidän pitää.

Tästä on kyse naispappeuskysymyksessä. Vilpittömätkin kristityt ovat erehtyneet sanomaan: ”Onhan siinä kysymys Herran käskystä. Kyllä Raamatusta on selvästi sanottu, että seurakunnan kaitsijan tulee olla mies, mutta eihän se kuitenkaan ole pelastuskysymys.” Tällöin mennään kuitenkin ajan hengen mukana. Raamatua pidetään ’jonakin Kolmantena’, joka samanaikaisesti on ohjeellinen eli kanoninen (kanon ’mittanuora’) ja ei-ohjeellinen. Omistaa-ko joku sellaisen metrimitan, joka samalla kertaa näyttää ja ei näytä, kuinka pitkä on yksi metri? Jumalan sana ei säily enää ohjeellisena ja puhtaana eivätkä evankeliumi ja armonvälineet oikeina, jos ”jumalallisesti säädetty virka” muutetaan, sillä ulkoisina ja näkyvinä aseuksina armonvälineet edellyttävät kaitsentavirkaa, joka myös kuuluu Kristuksen meille antamaan testamenttiin.

Viran valtuutus perustuu siis todelliselle eikä näennäiselle pohjalle. Raamattu itse yhdistää virkakysymyksen pelastukseen: **”Niin kuin on laita kaikissa pyhien seurakunnissa, naisten tulee olla vaiti seurakunnan kokouksissa. ...mitä kirjoitan, on Herran käsky. Jos joku ei tätä tunnusta, Jumala ei tunnusta häntä.”** (1.Kor.14:33-34; 37-38) Kysymystä on turha spekuloida. Riittää kun noudatamme Herran käskyä.

Mitä johtopäätöksiä meidän välttämättä pitää tästä tehdä? Jumalanpalvelus, joka lahjoittaa meille sanan ja sakramentin, ei ole luonteeltaan mikä tahansa tilaisuus tai tapahtuma. Sen tähden kristityn tulee käytännön ratkaisuisaan ja valinnoissaan elää todeksi se, minkä tietää ja ymmärtää Jumalan sanasta oikeaksi ja vääräksi. Raamattu osoittaa naisten voivan tehdä paljon hengellistä työtä mutta ei paimenvirassa. Saamme rohkeasti tuoda sen esiin. Huojumalla ja kirkkopoliitikoimalla joudumme ojasta allikkoon. Jos meillä on kanta, meillä on paljon, vaikka kaikkia johdonmukaisuuden tyyliä ei saataisikaan. On toimittava säilyttäen kristillinen omatunto sen Raamatun rajoissa ja kanssa, joka itsekin on ”ristinmuotoinen”.

Toimittajat

“Kumpi on uskon asioissa suurempi auktoriteetti, Raamattu ja luterilainen tunnustus vai ‘kirkon parlamentti’? Kirkkomme päätös 1986 avata pappisvirka naisille lopetti julkisen kirkollisen keskustelun asiasta. Kaikkia kristittyjä kirkolliskokouksen enemmistöpäätös ei vakuuttanut. Schönen traktaatti antaa erinomaisia ajattelun aineksia niille kyselijöille, jotka haluavat jatkaa siitä, mihin keskustelu katkaistiin.”
teol. tri Martti Vaahtoranta

“Jokaisen kristityn oikeutena on saada tietää raamattuperustelut naispappeuskysymyksessä, joka tälläkin hetkellä jakaa kokonaisia kirkkokuntia. Tämä kirjanen on siinä erinomainen apuväline.” **teol.maist. Virpi Väänänen**

Artikkeli on **emerituspiispa Jobst Schönen** paimenkirje Saksan itsenäiselle luterilaisen kirkolle (SELK).

Tämä vihko jatkaa Suomen Luther-säätiön **Aamutähti**-sarjaa, joka keskittyy uskonelämän peruskysymyksiin. Sarjan toimittajina ovat rovasti, teol.lis. **Simo Kiviranta** ja pastori **Juhana Pohjola**.

Suomen Luther-säätiö
Aamutähti
Nro 2.

ISBN-951-98519-1-7